

Sociaal domein

Beleidsaccenten:

- Visie lokaal sociaal domein/transformatieopgave/project 'Samen leven'.
- Meer grip op de jeugdzorg.
- Ontwikkelen van Integraal Kind Centrum Eygelshoven.
- Stimuleren van vrijwilligerswerk.
- Aandacht voor de ouderen.
- Beschermen van de zwaksten en meest kwetsbaren uit de Kerkraadse samenleving.
- Aanpak van laaggeletterdheid.
- Faciliteren van (goede) initiatieven die bijdragen aan de werkgelegenheid.

Visie lokaal sociaal domein/transformatieopgave/project Samen even

Het college is voornemens de eerder uitgezette en vastgestelde koers m.b.t. de inhoud, inrichting, organisatie en invulling van het lokale sociale domein voort te zetten. Op 30 september 2015 heeft de gemeenteraad in dat kader de zgn. kapstoknotitie "Samenhangende verbinding in het sociale domein" vastgesteld.

Het college continueert haar doelstelling dat iedere inwoner in Kerkrade gezond en vitaal mee kan blijven doen in de lokale samenleving. De wijken en buurten zijn een fijne plek om te wonen en burgers worden in staat gesteld om op een laagdrempelige manier in hun eigen wijk of buurt de passende ondersteuning te ontvangen indien zij deze nodig hebben. Hoewel het programma zich richt op iedere inwoner, gaat de bijzondere aandacht uit naar de meest kwetsbare inwoners. Verbeteren, versterken en ondersteunen vormen de ontwikkelingsrichtingen van het beleidsprogramma.

In het verlengde van de kernbegrippen "samen" en "kwaliteit" zet de gemeente weloverwogen bij het realiseren van deze ambitie de samenwerking voort met de partners "Samen Leven" en krijgen de inwoners een meer prominente en betekenisvolle rol en positie in dit proces.

Het lokale programma sociaal domein is gericht op een drietal doelstellingen ("triple aim"), t.w. :

- a) het gezondheidsgevoel van de inwoners neemt toe
- b) de klantervaring en klantwaarden scores positiever en
- c) de kosten voor de geleverde zorg en ondersteuning nemen af

De sturing en monitoring van de realisatie van visie en doelstellingen wordt individueel en gebiedsgericht via het gemeenschappelijk systeem en integraal concept van de positieve gezondheid opgezet en uitgevoerd (zie beleidsaccent "bewustwording bewerkstelligen van belang van goede gezondheid" bij het onderdeel Sport, cultuur en recreatie).

Om de ondersteuning betaalbaar te houden is een kostenbesparende transformatie noodzakelijk. Een kanteling van rol, positie en verantwoordelijkheden van overheid en maatschappelijke organisaties (formele zorg) naar de inwoners, de buurten en de wijken met vrijwilligers enz. (informele zorg) is belangrijk. Gezamenlijk inzetten op preventie, informele zorgnetwerken, samen- en zelfredzaamheid, voorliggende en algemene voorzieningen is essentieel. Met inachtneming en het behoud van de keuzevrijheid vindt de ondersteuning integraal plaats waarbij gemakkelijk op- en afgeschaald kan worden en waarbij een goede verbinding is tussen welzijn en zorg. Investeren in goede contacten met inwoners, buurten en wijken is in dat kader noodzakelijk.

Het verder uitbouwen en doorontwikkelen van de lokale zorg- en welzijnsinfrastructuur, het verstrekt investeren in een cliëntondersteunend vrijwilligersnetwerk, het vormen van zgn. Zelfstandige Integrale (wijk)Teams in de wijken en buurten, het toepassen van een nieuwe contractering met meer

verantwoordelijkheden en regelvermogen voor de opdrachtnemer, een beperkte marktbenadering, een nieuwe bekostigingswijze op basis van resultaat en tot slot het ontwikkelen van een passend systeem van checks en balances vormen de speerpunten van de doorontwikkeling, organisatie en inrichting van het lokale sociale domein.

Meer grip op de jeugdzorg

Het is evident, dat het wenselijk/noodzakelijk is om meer grip te krijgen op de jeugdhulp. Een betere kwaliteit dicht bij de jeugd is het doel.

De decentralisatie van de verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp naar de gemeenten is gericht op een eenvoudiger, effectiever en efficiënter jeugdstelsel, met als uiteindelijke doel het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van diens gezin en sociale omgeving. Daarvoor is een transformatie nodig in de hulp die aan gezinnen wordt geboden, meer gericht op preventie, het bieden van juiste, integrale, hulp op maat voor gezinnen, waarbij wordt uitgegaan van de eigen kracht van gezinnen en hun sociale omgeving en er meer ruimte is voor professionals door vermindering van de regeldruk. De bestuurlijke en financiële randvoorwaarde om dit te realiseren is de decentralisatie van alle vormen van jeugdhulp naar de gemeente. De stelselwijziging gaat echter gepaard met een gelijktijdige korting op de budgetten die de gemeenten van het Rijk ontvangen voor de nieuwe taak. Deze bezuinigingen op de budgetten belemmeren de noodzakelijke transformatie.

Uit de landelijke evaluatie van de Jeugdwet is gebleken, dat de doelen van de Jeugdwet nog niet zijn gerealiseerd. Er moeten extra inspanningen worden verricht om de doelen van de wet – sturen op meer eigen kracht, versterking van de inzet in het netwerk, juiste hulp op maat, meer samenhang, meer ruimte voor professionals - te realiseren.

Tegelijkertijd is de financiële situatie in het Sociaal Domein mede door de teruglopende inkomsten nijpend en overstijgen de kosten van de jeugdhulp ruimschoots de financiële middelen die de gemeente hiervoor van het rijk ontvangt. Dus is er ook zeer zeker vanuit financieel oogpunt meer grip op de jeugdhulp nodig. Hier is feitelijk al in 2016 een begin mee gemaakt in de vorm van het actieplan jeugdhulp Kerkrade 2017-2018. De uitvoering van dit plan loopt nog.

In verband met de noodzaak om zowel inhoudelijk als financieel meer grip te krijgen op de jeugdhulp zullen wij alle mogelijkheden aangrijpen om hierop te sturen (daarbij meteen aantekend, dat de mogelijkheden beperkt zijn in verband met het groot aantal partijen waarmee moet worden samengewerkt en de plicht om jeugdhulp te leveren ook wanneer bijvoorbeeld huisartsen daarnaar verwijzen). Niettemin zijn er sturingsmogelijkheden van uiteenlopende aard. Bijvoorbeeld in de vorm van de gemeentelijke toegang tot de jeugdhulp, in- en externe bedrijfsvoering en inkoop van jeugdhulp. Veelal hangen de sturingsmogelijkheden met elkaar samen. Zo zijn bijvoorbeeld de keuzes die worden gemaakt met betrekking tot de inkoop van invloed op de inrichting van het gemeentelijk toegangsteam en de in- en externe bedrijfsvoering. Ook zullen de keuzes niet allemaal op hetzelfde moment plaats vinden. Het risico dat hierin schuilt is, dat tegenstrijdige of onsamenvangende keuzes worden gemaakt. In verband hiermee zullen wij eerst de kaders schetsen die bijdragen aan de nodige samenhang alvorens concrete besluiten worden genomen over de wijze waarop we meer grip willen krijgen op de jeugdhulp. Een aanpak waarbij aan de voorkant een aantal uitgangspunten wordt geformuleerd als basis voor in de toekomst te nemen besluiten. Bij de vaststelling van die kaders zal uiteraard rekening worden gehouden met uitgangspunten die al in het coalitieakkoord zijn opgenomen zoals:

- voortbouwen op vruchten en verworvenheden bestuursperiode 2014-2018;
- tegen de achtergrond van de maatschappelijke en financiële ontwikkelingen doorgaan met het zetten van verdere en nieuwe accenten;
- de kernbegrippen “samen” en “kwaliteit”;

- het beschermen van de zwaksten en meest kwetsbaren uit de Kerkraadse samenleving vormt een uitgangspunt voor de zorg;
- Streng maar rechtvaardig;
- De bijdragen van het Rijk voor voorzieningen in het sociaal domein zijn maatgevend voor de omvang van die voorzieningen.

Tegen de achtergrond van deze algemene uitgangspunten en de meer specifieke kaders voor de jeugdhulp worden bestaande acties geëvalueerd en eventueel nieuwe sturings- en bezuinigingsmaatregelen getroffen.

Integraal Kind Centrum Eigelshoven

In juli 2016 spraken de Onderwijsstichting en de gemeente Kerkrade de intentie uit om samen voor Eigelshoven een Integraal Kind Centrum (IKC) te ontwikkelen. In het najaar 2016 gingen de eerste voorbereidingen van start. Al snel sloot Kinderopvang Kerkrade aan om als kernpartner het IKC vorm en inhoud te geven. De uitwerking van de intentie in een concrete voorziening wordt in de bestuursperiode 2018-2022 voortgezet.

Het IKC Eigelshoven moet gaan voorzien in een toekomstbestendig, uitdagend en positief ontwikkelingsklimaat voor kinderen (0-12 jaar) en hun ouders/verzorgers. Daarvoor zullen activiteiten en voorzieningen die hieraan bijdragen worden afgestemd op de behoeften, mogelijkheden en omstandigheden van de betrokkenen en in samenhang met elkaar worden verbonden aan het IKC.

Het streven is erop gericht om al met ingang van het schooljaar 2019-2020 met een aantal partners te werken op basis van een inhoudelijk en gezamenlijk uitgewerkt IKC-concept. Het daarop volgend schooljaar moeten de hiermee verband houdende en noodzakelijke aanpassingen voor de huisvesting van het IKC gereed zijn.

Stimuleren van vrijwilligerswerk

Een rijk verenigingsleven is van groot belang voor de aantrekkelijkheid en vitaliteit van een gemeente. Verenigingen draaien in belangrijke mate op vrijwilligers. Zonder voldoende vrijwilligers komt het verenigingsleven zwaar onder druk te staan. Daarnaast zijn vrijwilligers hard nodig ter ondersteuning van onze hulp- en zorgvoorzieningen. Om zorg betaalbaar te houden wordt in toenemende mate een beroep gedaan op de vrijwillige inzet van burgers.

Dit betekent dat er voor ons een taak is weggelegd om eraan bij te dragen dat er voldoende vrijwilligers zijn. Dit eens te meer omdat het vrijwilligerswerk steeds meer door dezelfde personen wordt verricht waardoor de spoeling dun wordt.

In verband hiermee vinden wij dat er blijvende aandacht nodig is voor stimulering van vrijwilligerswerk. Bestaande goed functionerende activiteiten worden gehandhaafd en daar waar mogelijk uitgebreid met nieuwe initiatieven. Daarbij is specifieke aandacht gewenst voor de werving van nieuwe vrijwilligers zonder de waardering van bestaande vrijwilligers uit het oog te verliezen.

Ouderen

Kerkrade kenmerkt zich door een toenemende vergrijzing. Aandacht voor de ouderen is erg belangrijk, met name in het licht van de groeiende groep ouderen met dementie die steeds langer thuis moet blijven wonen. Continuering van de deelname aan het euregionaal project "seniorvriendelijke gemeenten" is hierbij een belangrijk instrument. Daarnaast zetten we vanuit de preventieve sfeer in op meer bewegen en het tegengaan van eenzaamheid. Bekend is immers dat deze zaken een positief effect hebben op het functioneren.

Beschermen van de zwaksten en meest kwetsbaren uit de Kerkraadse samenleving

Een zichzelf respecterende gemeenschap draagt ook zorg voor zwakkeren en kwetsbaren in de samenleving.

Vanaf 2015 heeft de gemeenteraad van Kerkrade, het minima- armoede- en schuldenbeleid tot speerpunt van beleid verklaard. Er zijn belangrijke stappen gezet, maar er is ook nog veel werk te verzetten. Binnen de beschikbare financiële kaders (= middelen van het rijk) wil het college het ingezette beleid intensiveren. Om verder vorm te kunnen blijven geven aan het samen met de raad ingezette armoedebeleid en schuldhulpverlening, stelt het college de raad voor in de najaarsnota 2018 om alle extra middelen armoede en schulden te (blijven) oormerken voor de periode 2018 t/m 2022.

De gemeente Kerkrade maakt zich sterk voor een veerkrachtige samenleving. Vaardigheden, zelfredzaamheid en talenten van de Kerkradse burgers staan hierbij voorop. Om dit duurzaam vorm te geven investeert zij in de meest kwetsbare groepen van de samenleving en creëert zodoende een kwalitatief toekomstbestendige maatschappij. Om dit te bereiken worden burgers die een aanvraag indienen bij de gemeente op basis van bijvoorbeeld de Participatiewet, de WMO, Jeugd, minimaregelingen en schuldhulpverlening, geholpen op meerdere leefgebieden en wordt niet enkel de specifieke aanvraag beoordeeld die wordt ingediend.

De kwetsbare burgers krijgen hiermee de kans te ontsnappen aan werkloosheid en armoede. We beseffen dat dienaangaande de inspanning dan wel de kosten veelal voor de baten uitgaan. Thema's die hierbij onze bijzondere aandacht verdienen zijn de bestrijding van laaggeletterdheid en analfabetisme, het inzetten op voor- en vroegschoolse educatie en vroeg signalering in relatie tot gezinsproblematiek, schulden en armoede. Ons doel is de negatieve tendens op het gebied van achterstandskinderen in het basisonderwijs om te buigen. Vanuit de gedachte "kansen voor iedereen" zal vervolg worden gegeven aan het versterken van het kwalificatieniveau van de meest kwetsbaren.

We zullen onze klanten via gerichte workshops verder begeleiden. Uitgangspunten hierbij zijn preventie en vroegsignalering. We zijn hierbij in voortdurende afstemming met onze maatschappelijke partners op dit vlak.

Laaggeletterdheid

Om geletterdheid en de participatie van onze inwoners verder te stimuleren, is het van belang om door te gaan met de aanpak van laaggeletterdheid. Taal vormt de sleutel tot maatschappelijke participatie en raakt de uitgangspunten van Positieve Gezondheid. Een betere taalbeheersing zorgt ervoor dat inwoners zelfredzamer, sociaal actiever, een betere arbeidsmarktpositie krijgen en zich gezonder en gelukkiger voelen.

De essentie van de aanpak blijft hetzelfde: onvermoeibaar verder investeren in leesbevorderingsprogramma's zoals BoekStart, investeren in voor- en vroegschoolse educatie om laaggeletterdheid te voorkomen en het blijven stimuleren van volwasseneneducatie en activiteiten in de wijken om laaggeletterdheid te verminderen. Daarbij wordt aangesloten op de lokale zorg- en welzijnsinfrastructuur en wordt optimaal gebruik gemaakt van de wijkpunten Samen Leven en samenwerking gezocht met de wijkteams en professionals van Samen Leven.

Wij blijven de aanpak van laaggeletterdheid doelgericht uitvoeren en bouwen aan een structureel taalnetwerk in onze stad om de doelstellingen te realiseren en de weg naar geletterdheid te openen.

Faciliteren van (goede) initiatieven die bijdragen aan de werkgelegenheid

Kijkend naar het gemeentelijk klantenbestand blijft betaald werk het voornaamste instrument om mensen van een inkomen te voorzien. Het bovenliggend doel behelst hierbij dan ook de groei van de arbeidsparticipatie. Maar het thema werkgelegenheid omvat uiteraard meer dan de

arbeidsparticipatie van het gemeentelijk klantenbestand. Een integrale aanpak van economie, arbeidsmarkt, onderwijs en re-integratie is hierbij het streven. Op alle (samenwerkings-)niveaus, zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn de betrokkenen doordrongen van de noodzaak om te komen tot intensivering van afstemming en coördinatie. Deze aanpak zal op arbeidsmarktniveau uitmonden in sectorplannen. Gezien de krimpende gemeentelijke budgetten en financiële mogelijkheden op met name provinciale schaal, wordt geïnvesteerd in een integrale ketenaanpak. Hier wordt met name de koppeling tussen Parkstad en Zuid-Limburg geïntensiveerd, om zodoende optimaal te kunnen inspelen op de (financiële) mogelijkheden die provinciale arbeidsmarkt/werkgelegenheidsprojecten en programma's kunnen bieden.

Daarnaast blijft de gemeente Kerkrade inzetten op lokale initiatieven die eveneens een bijdrage leveren aan het bevorderen van de arbeidsparticipatie. Zaak is het natuurlijk om overlap te voorkomen en de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Met als basis onze "couleur locale" beogen we, door verdere samenwerking, de kans op betaald werk voor onze burgers te vergroten.

Bovenstaand credo, werk boven uitkering, is reeds ingebakken in de werkwijze van de sociale dienst. Door een rechtmatige en rechtvaardige poort wordt aan de voorkant al ingezet op werk boven uitkering. Voor de burgers die vanwege moverende redenen toch tijdelijk aanspraak maken op ondersteuning van de gemeenten in de vorm van een bijstandsuitkering, ligt ook hier zodra mogelijk, het accent op re-integratie. Daarbij dient oog te zijn voor de actuele situatie op de arbeidsmarkt, waarbij gezien de oplopende kortingen op de beschikbare rijksbudgetten continu een verdere prioriteringsslag gewenst is. Wij zullen hiertoe de operationele samenwerking met het WSP versterken.

Vanwege de economische hoogconjunctuur en schaarste op de arbeidsmarkt is de bereidheid van de werkgevers om te investeren in bijstandsklanten toegenomen. Begeleiding en ontwikkeling op de werkvloer dragen hierbij in hoge mate bij aan de kans op uitstroom naar betaald werk. Deze werkwijze dient verder te worden uitgebouwd, om de uitstroomkansen voor de Kerkradse bijstandsklant te vergroten.

Nu de inrichting van de organisatie WSP nadrukkelijker vorm krijgt, dient de komende bestuursperiode verder gebouwd te worden aan werknemers- en werkgeversarrangementen. Deze dienen afgestemd te zijn op de competenties (en het niveau) van de klanten die arbeidsfit c.q. plaatsbaar zijn.